

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista.

Hallituksen esitysluonnos on monilta osin merkittäväällä tavalla epäonnistunut ja se tulisi valmistella kokonaan uudelleen. Esitysluonnos on hallitusohjelman tavoitteiden vastainen sen lisätessä merkittävästi sääntelyä ilman, että esityksen tavoitteita saavutetaan. Esitysluonnos vaikeuttaa osapuolten toimintaa, lisää merkittävästi osapuolten kustannuksia, kasvattaa turvallisuusriskejä eikä tunnista esityksen vaikutuksia. Esitys ei tässä muodossa ole riittävän valmis edistettäväksi ilman merkittävää jatkovalmistelua. Jatkovalmistelu on välttämätöntä tehdä tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Ennen tätä on kuitenkin huolellisesti arvioitava, onko ehdotetun kaltainen palvelu ylipäättänsä tarpeellinen – monet ehdotuksen tavoitteista perustuvat mielikuviin, kuitenkin uuden lainsäädännön tavoitteita ja tarpeita tulisi perustella tietoon perustuen.

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Hallituksen esitysluonnoksen esityksellä on huomattavia taloudellisia vaikutuksia, jonka lisäksi se vaikuttaa negatiivisesti erilaisten energiaverkkojen turvallisuuteen, verkkojen rakentamisen kustannuksiin, yhteiskunnan sähköistymiseen, sähkö- ja työturvallisuuteen sekä verkkoyhtiöiden hallinnolliseen taakkaan. ET:n näkemyksen mukaan hallituksen esityksen tavoitteita ei tällä esityksellä tulla saavuttamaan, sillä valmistelu huomioi monia rakentamisen käytäntöihin liittyvää

seikkaa eikä asiaan liittyvää muuta lainsäädäntöä. Esitetyt aikarajat ja turvallisuusselvitysten malli on omiaan halvaannuttamaan rakentamisan ja urakointityön. Esitetystä mallista on useita kohtia, joissa vähennetään selvästi henkilön ja terveyteen liittyvää turvallisuutta sekä selvä potentiaali verkostovahinkojen aiheuttamien omaisuusvahinkojen lisääntymiseen.

Yhteiskunnalliset vaikutukset, turvallisuus:

Nykyinen geopoliittinen tilanne on otettava huomioon, kun valmistellaan maanalaisen infrastruktuurin tietojen keräämistä yhteen pisteeseen. Koko yhteiskunnan kaikkien energiayhtiöiden, teleyhtiöiden, kuntien ja vesihuollon tarkkojen infrastruktuuritietojen (sijainti- ja reittitiedot, verkkojen solmupisteet ja verkkojen rakenne) keskittäminen samanmuotoisena yhteen pisteeseen sekä erityisesti tietojen jatkuva siirtely ja ylläpitotoimet olisivat valtava tosiasiallinen riski nykyisessä tilanteessa. Palvelun ja määräyksen jatkovalmistelussa ei voida sivuuttaa mm. nykyistä turvallisuustilannetta, gigabitti-infrastruktuuriasetusta, mahdollisia yhteisrakentamislain päivitystarpeita ja arviointia kriittisen infrastruktuurin tunnistamisesta ja kriisinkestävyydestä. Sijaintitietopalvelun valmistelu on aiemmin keskeytetty turvallisuushuolien vuoksi. Nykyinen esitys ei ratkaise näitä huolia ja esitetty malli nojaa ensisijaisesti kaikkein haavoittuvimpaan keskittämismalliin, huolimatta edellisten lausuntokierrosten huomioista (mm. TRAFICOM/617340/03.04.05.00/2024 lausuntopyyntö). Vaikka mallia esityksessä kutsutaankin ”hybridimalliksi”, on hybriditoiminta kuitenkin määritelty vain luvanvaraiseksi poikkeukseksi. ET esittää huolensa kansallisesta turvallisuudesta nykyisen esityksen valossa.

Hallituksen esitysluonnokseen sisältyvä määritelmä kriittisestä infrastruktuurista on ongelmallinen eikä yksiselitteinen. Etenkin kohta: ”Myöskään yksittäinen osakokonaisuus verkosta ei lähtökohtaisesti olisi kriittistä infrastruktuuria, ellei se sisällä tai paljasta esimerkiksi verkon ohjaamisen kannalta kriittisiä tietoja, joiden avulla verkkoa voidaan helposti haavoittaa tai lamaannuttaa sen toiminta.” Verkkoyhtiöllä tulee olla mahdollisuudet määrittää laajasti, mikä on kriittistä infrastruktuuria. Sähköverkko on rakennettu kustannustehokkaasti, mikä tarkoittaa mahdollisimman suoraa linjaa lähtö- ja kohdepisteen välillä. Näin ollen, vaikka verkkokartasta piilotettaisiin esimerkiksi kriittisen kohteen maa-alue, on hyvin suoraviivaista arvata, miten sähköverkko piilotetulla alueella kulkee. Lisäksi kohteen sähköjakeluun voidaan vaikuttaa samaisessa ketjussa tai verkossa kohdetta aiemmassa pisteessä selvästi aiemmassa pisteessä tai verkon rakenteen paljastuessa alueellisesti. Esityksen päätelmät ovat puutteelliset, eivätkä huomioi kokonaisturvallisuutta ja käynnissä olevaa keskustelua kriittisestä infrastruktuurista.

Toisaalta olisi myös harkittava esimerkiksi merikaapeleiden ja suurjännitteisten maakaapeleiden määrittämistä yleensä kriittiseksi infrastruktuuriksi. On myös esimerkiksi epäselvää, että jos verkon asiakkaana on erityistä suojaa tarvitseva asiakas, kuten puolustusvoimat tai sairaala, miten näitä voitaisiin huomioida tämän esityksen valossa.

Esityksellä tulisi olemaan merkittävät taloudelliset vaikutukset verkkoyhtiöiden toimintaan. Merkittäviä kustannuksia aiheuttavat erityisesti järjestelmäkehitys ja auditointivaatimukset sekä näyttöihin liittyvät toimintatavat. Ala arvioi, että kyse tulee olemaan yrityksen koosta riippuen erittäin merkittävistä kuluista tai vähintäänkin merkittävistä. Esitys tuntuu rakentuvan siihen, että järjestelmätyö olisi kertaluontoinen kuluerä, vaikka todellisuudessa se vaatii jatkuvaa kehittämistä.

Nyt käsillä olevan ehdotuksen mukaisesta hybridimallista saadut hyödyt verkkoyhtiöille (=kaivuvaurioiden vähentyminen) ovat merkittävästi pienemmät kuin esityksestä aiheutuvat kulut, henkilötyömäärä ja hallinnollinen taakka.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

ET pitää tärkeänä, että laissa säilyy SML 110 § vastaava laaja velvollisuus selvittää maakaapeleiden sijainti ennen kaivamista ja työhön ryhtymistä. Tämän esityksen keinot kaapeleiden suojaamiseksi eivät ole oikeasuhtaisia eikä käytännössä toimivia.

Rekisteröintivelvollisuus

Rekisteröintivelvollisuus ei tuota mitään uutta tietoa, sillä samat tiedot olisivat saatavilla esimerkiksi sähköverkkojen osalta Energiavirastolta. Käsityksemme mukaan tiedot ovat jo myös Traficomin verkkotietopiste.fi -sivustollakin on laajasti verkkotietoja eri verkoista.

On syytä selvittää, miten näitä jo olemassa olevia verkon aluetietoja olisi mahdollista hyödyntää ja saada nämä tiedot keskitetystä eikä hallinnollista taakkaa lisäämällä siten, että jokainen verkkotoimija ilmoittaa tiedot itse.

Näyttötoimintavelvollisuus

Näyttötoimintavelvollisuuden esitykseen liittyy merkittäviä keskeneräisyyksiä sekä epäjohtonmukaisuuksia. Esitykselle ei ole riittävän tarkasti kuvattu, miten näyttöihin liittyvä prosessi toimii.

- 18 § Näyttöalueen ja suoja-alueen ilmoittaminen: näyttöalueen ilmoittaminen tulisi olla mahdollista myös muistakin kuin luonnoksella esitetyistä syistä, kun verkkoyhtiö arvioi näytön olevan välttämätöntä ennen kaivamista alueella. Osa yhtiöistä toimii siten, että maanalaiset johdot käydään aina näyttämässä, jos kaapeleiden lähellä tehdään laajempaa kaivamista. Tämä tulee mahdollistaa. Näyttötoiminnassa tulisi olla mukana tarveharkintaa tehtävän kaivuutyön mukaan.
- 19 § Verkkotoimijan velvollisuus suorittaa näyttö verkkotietokyselyn perusteella: Näyttöpöytäkirja koetaan energia-alalla tarpeettomana ylimääräisenä hallinnollisena taakkana. Olisi myös mahdollistettava toimintamalli, jossa allekirjoitetun pöytäkirjan sijasta tehty näyttö voitaisiin kuitata tehdyksi tietopisteeseen ilman näyttöpöytäkirjaa. Ei ole syytä tehdä pakolliseksi lisää hallinnollista taakkaa silloin, kun näyttöpöytäkirja katsotaan tarpeettomaksi. Kyse voi esimerkiksi olla hyvin pienestä alueesta tai lopputulema voi olla, ettei kaivukohdalla sijaitse johtoja, jolloin pöytäkirjan laatiminen vie kohtuuttoman suuren ajan.
- 21 § Näyttötoiminnan kustannukset: Esityksessä verkkoyhtiöt vastaavat kaikista kustannuksista. Tämä ei ole kohtuullista eikä perusteltua. Esitys herättää verkkotoimijoissa suurta huolta, että kun näytön tilaajalla ei ole minkäänlaista kuluvastuuta, näyttöjä saatetaan tilata turhaan ja varmuuden vuoksi, vaikka rakentaminen ei ole vielä ajankohtaista. Esityksen keinot tämän estämiseksi, ei nähdä olevan riittäviä. Kaivajan tulisi vastata näyttökustannuksista, sillä näytön perusteena on kaivajan intressi tehdä töitä alueella. Sähkömarkkinalaki 110 § lähtee nykyään lähtökohdasta, missä maksutta ”annetaan tiedot kohteen läheisyydessä sijaitsevista sähkökaapeleista”, mutta pykälä ei nykyisellään edellytä tekemään näyttötoimintaa ilmaiseksi. Tämä on merkittävä muutos ja sen taloudellisia vaikutuksia ei ole huolella analysoitu hallituksen esitysluonnoksessa. Osa verkkotoimijoista tarjoaa myös ns. hätänäyttöjä kiiretilanteissa ja näistä veloitetaan palveluhinnaston mukaisesti ja näitä tarjotaan, jos verkkoyhtiöllä on siihen kyseisellä hetkellä käytettävissä resursseja. Mahdollisuutta näihin hätänäyttöihin ei ole otettu huomioon tällä esityksellä. Lisäksi huomioon ei ole otettu sitä, että joskus näyttötarve on iltaisin tai viikonloppuisin, näihinkin töihin liittyvien kustannusten ei tulisi olla verkkoyhtiön kannettavina.
- Esitysluonnoksessa on tehty selvä muutos aiempiin käytäntöihin, joissa yhtiöt ovat tietoja tarvinneen toimijan kanssa käyneet läpi millaista työtä ollaan tekemässä ja millaisilla riittävillä tiedoilla työ voidaan suorittaa turvallisesti ja millaiset tiedot ovat riittävät. Esimerkiksi suunnittelussa, aidan tolppien pystytyksessä, katualueen perusparannuksessa ja pienen pistemäisen kuopan kaivamisessa on aivan erilaiset tietotarpeet – suunnittelijalle saattaa riittää tieto onko ylipäättään tarvetta ottaa suunnittelussa verkon olemassa oloa huomioon. Nyt ehdotetussa on lähtökohdana aina tarkan verkkotiedon toimittaminen ja verkkotietojen ilmainen jakaminen toimijalle verkon asiakkaiden maksaessa loppupeleissä kaikki verkon ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvat kulut, myöskään näyttötarpeen arviointia ei jätetä verkonomistajalle. Ylipäättään nähdään erittäin suurena ongelmana, ettei esitys tunnista näitä muita kuin kaivamiseen liittyviä tietotarpeita, joita on runsaasti ja joiden tietotarpeet vaihtelevat.
- 22 § Näyttötoimintaa koskevat ilmoitukset Liikenne- ja viestintävirastolle: 22 §): Pykälän tuomat hyödyt ovat epäselvät ja edellyttäisi joko turhaa käsityötä tai rajapintaa järjestelmien välillä. Olisi syytä harkita mallia, jossa näyttöpyynnön vastaanottokuittaus riittäisi. Näytöt ja rakentamiseen

toisinaan liittyvä verkkoyhtiön valvonta työmaalla voivat myös kestää tunnista useaan päivään tai jopa kuukausiin. Näytön tehdyksi kuittaus etenkin pitkäkestoissa töissä tai toivotun näyttöajankohdan muuttuessa, voi vääristää näyttöjen toteutusajan seuranta (esimerkiksi laajamittainen louhintatyön kesto, suurten keskustakatuksen perustarvikkeiden, isojen rakennustöiden tai esimerkiksi pääväylien uudistaminen voi olla vuosia kestävä). On epäselvää, miten näyttöaikoja huomioidaan tällaisissa tilanteissa.

Ehdotamme näyttötoimintavelvollisuutta muutettavaksi siten, että näyttötoimintaa pyytävä vastaa näyttötoiminnan kustannuksista. Lisäksi tässä yhteydessä on syytä tarkentaa, miten niin sanottuja hätänäyttöjä voitaisiin edelleen järjestää. Lisäksi 24 tunnin peruutusaika on liian lyhyt, ja tällä voidaan aiheuttaa verkkoyhtiöille taloudellisia menetyksiä erityisesti, koska kyseinen aikaraja ei huomioi pyhiä tai viikonloppuja. Peruutusaika tulisi olla vähintään 3 arkipäivää, sillä näyttöön liittyy fyysinen paikka käynti, näyttötarpeet paikanpäällä ovat eri laajuisia ja verkkoalueet ovat laajoja, tämä vaatii ennakkoon tehtävää työsuunnittelua ja myös toisen osapuolen läsnäoloa – näitä ei siis voida muuttaa lennosta tai täyttää peruttua aukkoa automaattisesti vaan tämä on kalenteroitua aikatauluttamista eri pyyntöjen tekijöiden kanssa. Näyttöpöytäkirjan tulisi olla vapaaehtoinen. Näyttötoimintaan liittyviä ilmoituksia Traficomille tulisi keventää.

Turvallisuusvelvoitteet

Turvallisuusvelvoitteita on tarkemmin käsitelty alla. Turvallisuusvaatimukset ovat tärkeitä, mutta niiden tulee olla oikeasuhtaisia. ET kritisoi sitä, että verkkoyhtiöiden verkkotietojärjestelmien auditointi ja tietoturva-vaatimukset ovat viety äärimmilleen samaan aikaan kuin viraston tietopisteelle ei ole vastaavia vaatimuksia, vaikka juuri tämä on todella kriittinen järjestelmä. Tietopisteellä tulisi olla vähintäänkin yhtä tiukat, ellei tiukemmat, tietoturva- ja auditointivaatimukset kuin verkkotietojärjestelmillä.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva-vaatimukset riittävän kattavat?

ET kritisoi sitä, että verkkoyhtiöiden verkkotietojärjestelmien auditointi ja tietoturva-vaatimukset ovat viety äärimmilleen samaan aikaan kuin viraston tietopisteelle ei ole vastaavia vaatimuksia, vaikka juuri keskitetty tietopiste on todella kriittinen järjestelmä. Tietopisteellä tulisi olla vähintäänkin yhtä tiukat tietoturva- ja auditointivaatimukset kuin verkkotietojärjestelmillä. Alalla ei tällä hetkellä ole käsitystä, onko markkinoilla saatavilla auditointivaatimusten täyttämiseksi palveluita ja esityksen valmistelussa on sivuutettu sidosryhmien kuuleminen tässäkin asiassa.

Luokittelu ei ole riittävän selkeä, ja ohjanee tästä huonosti onnistuneesta luokittelusta johtuen, sijoittamaan pääosan verkkotiedoista korkeimpaan A luokkaan, mistä syntyisi erittäin merkittäviä kustannuksia nykyisten vaatimusten päälle.

Sähköverkkoyhtiöitä kohtaan on juuri asetettu tai tullaan asettamaan lukuisia kyberturvallisuusvaatimuksia, jotka johtuvat NIS2-direktiivin kansallisesta toimeenpanosta (kyberturvallisuuslaki), CER-direktiivin kansallisesta toimeenpanosta, kyberturvallisuuden verkkosäännöstä (EU-asetus 2024/1366), kyberkestävyysäädöksestä (CRA), kyberturvallisuusasetuksesta (CSA), uudistetusta radiolaitedirektiivistä (RED) ja kybersolidaarisuussäädöksestä (CySA). Kaikki nämä huomioiden, on päällekkäisen, turhan ja keskenään ristiriitaisen sääntelyn riski ilmeinen. Aivan ehdoton, mutta kohtuullinen vaatimuksemme on sen varmistaminen, jättävätkö mainitut lait ja asetukset tosiasiallisesti sellaisia aukkoja, joihin on välttämätöntä puuttua laissa maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista. On myös syytä selvittää, miten näiltä osin järjestetään yhteistyö Kyberturvallisuuskeskuksen kanssa. ET pitää erikoisena, että ainakaan lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta Kyberturvallisuuskeskukselta ei ole pyydetty lausuntoa.

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

ET kiinnittää huomiota, että vuodesta 2023 lähtien on rahoitettu sijaintitietopisteen ja palvelun ylläpitoa ja rakentumista, mm. lakiin kirjatullasähköverkkopalvelumaksujen korotuksella, käsittäksemme samanaikaisesti vastaavat korotukset tehtiin sähköisen viestinnän ja väyläviraston maksuosuuksiin. Kuitenkaan kyseistä palvelua ei ole ollut käytössä (<https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2023/26>), ja vielä tässä luonnoksessa palvelun tarvetta kuvaillaan mielikuvilla ja toiveilla vahinkojen vähentämisestä, vaikka samaiset velvoitteet johtoselvityksistä ovat olleet jo lakiin kirjattuina aiemminkin. Emme pidä tätä vastuullisena rahankäyttönä emmekä kohtuullisena toimijoita ja asiakkaita kohtaan.

Kilpailukykyinen Suomi tarvitsee toimivia energiaverkkoja energiamurroksen mahdollistamiseksi. On tärkeää, että sähköverkkotoiminnan taloudellisista edellytyksistä huolehditaan. Verkkotoiminnan kustannukset katetaan viimekädessä verkon käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Tämä esitys lisäisi sähköverkkotoiminnan kustannuksia. Tässä hallituksen esityksessä esitetyt muutokset sähköverkkoyhtiöiden kustannuksiin, tulisi huomioida Energiaviraston asettamissa valvontamenetelmissä. Operatiivisten kustannusten lisäysten tulisi olla läpilaskutettava erä valvontamenetelmissä. Lausunnoilla oleva hallituksen esitys on täysin sivuuttanut tämän kokonaisuuden. ET pitää erikoisena, että ainakaan lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta Energiavirastolta ei ole pyydetty lausuntoa asiaan.

Perittävissä maksuissa tulisi näkyä kenen intressissä toimi tehdään (ns. hyötyjä maksaa -periaate). Perusteluissa mainitaan keskeisenä ongelmana viestintäverkkojen merkittävä kasvu ja siten esityksen voidaankin sanoa olevan tehty ennen kaikkea kaivajien intresseissä.

Näin ollen maksujen jakaantumisessa tulisi näkyä se, että kaivajien vastuulla olisi suurempi osa maksuista.

Verkkoyhtiöille esityksestä aiheutuisi muutenkin järjestelmäkehityksen kautta merkittäviä kuluja ja tätä tasapainottaakseen, on syytä laskea muutoin verkkoyhtiöiltä perittäviä maksuja.

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määräajat sekä verkkotoimijalle asetetun määräajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetty tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

Määräajoista lausumista vaikeuttaa se, että hallituksen esitysluonnoksessa hybridimallia ei ole kuvattu riittävän selvästi ja moni asia ratkeaa myöhemmin alemman asteisella sääntelyllä. On epäselvää esimerkiksi missä muodossa tietoja annetaan ja kuinka laajoilta alueilta tietoja tulee toimittaa.

Verkkotietokyselyn määräaikojen pituuden taustalta on vaikea nähdä, miten näihin lukuihin on päädytty. Näiden osalta olisi tullut käydä laajaa keskustelua sidosryhmien kesken, minkälaiset määräajat parhaiten palvelevat lain tarkoitusta eli siten toimijoiden tarpeita. Aikarajojen määrittäminen on varmastikin tarpeellista, mutta niissä tulisi tarkoin sovittaa yhteen eri intressiryhmien tarpeet ja toimintatavat. Pahimmillaan huonosti valmisteluilla määräajoilla viivytetään tarpeettomasti hankkeita ja aiheutetaan lisää byrokratiaa tai jopa tarvetta useille verkkotietokyselyille.

Luonnoksen 5 §:n mukaan vireillepanon aikarajat ovat aikaisintaan 40 päivää ja viimeistään 20 päivää aiemmin. Osa alan toimijoista pitää 40 päivää liian pitkänä aikana, sillä on mahdollista, että verkon rakentamista voi tapahtua tässä ajassa. Toisaalta taas ennen 40 päivää tehty pyyntö ei ole välttämättä riittävä, mikäli työhön tarvittavaa verkkoyhtiön vaatimaa kirjallista lupaa ei ole haettu ennen suunnitellun työn aloittamista. Verkkoyhtiön vaatimukset voivat vaikuttaa hankkeen suunnitelmiin ja siten viivästyttää hankkeen aloitusta. Joissakin tapauksissa 20 päivää saattaa olla liian kaukana tarpeeseen nähden. Esityksen aikarajoista tulisi tehdä laajempaa kartoitusta, miten erilaiset aikarajat palvelevat eri toimijoiden intressejä ja mitkä käytännöntehtävät vaikuttavat aikarajoihin. On huomattava, että hankkeet ovat keskenään hyvin erilaisia, osaa suunnitellaan vuosia, osa vaatii yhden päivän kaivutyön. Lakiesityksessä tulisi joustavasti huomioida erilaiset käytännöntarpeet.

Lisäksi kyselyllä tulisi olla selkeä voimassaoloaika, joka olisi esimerkiksi enintään joitakin kuukausia, jonka jälkeen olisi tehtävä uusi kysely. Ei ole tarkoituksenmukaista, että esimerkiksi vuotta aikaisemmin tehdyn kyselyn perusteella ryhdyttäisiin rakennustöihin. Verkkotietojen kyselijän tulisi tällöin kantaa kaikki kulut, mikäli kyselyä tehdään samalta alueelta useamman kerran rakentamisen viivästymisen tai muista syistä tarpeettoman aikaisin tehdyn kyselyn vuoksi.

Esimerkiksi Helsingin osalta on epäselvää, miten ehdotetut aikarajavaatimukset toimisivat, sillä yleisillä alueilla vaadittavat työluvat haetaan kaupungilta eikä ehdotetusta sijaintitietopalvelusta, jolloin sijaintitietopalvelu ei todellisuudessa pysty valvomaan aikarajoja, kun ne eivät välttämättä ole edes vahvistettuja kaupungin puolelta. Myöskään työluvia Helsingissä ei voi saada ennen johtotietojen selvittämistä, jolloin prosessi kaupunkien johtopalveluiden ja sijaintitietopalvelun välillä on hyvin epäselvä.

Lisäksi esityksessä pitäisi huomioida, että nämä vireillepanoajakarajat eivät huomioi sitä, että toisinaan hankkeensuunnittelussa tulee selvittää verkkotietoja. Suunnitteluvaiheelle tulisi määritellä omat vireillepanoajakarajat ja kustannusjako. Suunnitteluvaiheessa saatetaan myös tarvita eri vaiheissa eri tasoisia tietoja (onko kyse esim. esisuunnittelusta vai tarkemmasta sijoittelun tai rakentamisen suunnittelusta), esitys ei huomioi tätä.

ET kiinnittää huomiota, että kohdan perusteluissa puhutaan sähkön- ja vedenjakelusta. Kohdassa tulisi huomioida kaikki energianjakelu (tällöin sisältäisi kaukolämpö- ja jäähdytys, sähkö, kaasu, vety, näiden omat tiedonsiirto, maadoitus yms. kaapelit ja maanalaiset rakenteet).

Edellä esitetyin perustein ehdotamme, että verkkotietokyselyn määräajoista olisi keskusteltava laajasti eri toimijoiden kesken. Määräajoissa tulisi olla joustoa, joka ottaa huomioon hankkeen kokoluokan ja missä vaiheessa hanke on. Verkkotietokyselylle tulisi määrittää voimassaoloaika.

Edellä mainittu 5 § mahdollistaa 20 päivästä poikkeuksen, jolloin vähimmäisaikaa ei tarvitse noudattaa. Painavien syiden tulisi yhteiskunnan perustoimintojen lisäksi sisältää myös mahdollisuuden poiketa 20 päivästä, jos sillä voidaan estää merkittävät taloudelliset vahingot tai huoltamatta jättäminen olisi omiaan aiheuttamaan henkeä ja terveyttä vaarantavan riskin. Tällainen voi olla esimerkiksi muussa yhteydessä tai normaalin kunnossapidon huomaamat oletettua huonompikuntoiset johdot, muuttuneet käyttöolot tai alkava vuoto. Nämä eivät useinkaan ole varsinaisia hätätilanteita eivätkä uhkaa yhteiskunnan perustoimintoja – kuitenkin esimerkiksi kuuma kaukolämpövesi voi aiheuttaa sekä merkittäviä taloudellisia vahinkoja valuessaan kiinteistöön tai vaaraa ihmisille – tällaiset yllättävät ja ennakoivat työt tulee lukea poikkeusten piiriin.

Luonnoksen 8 § 3 momentissa annetaan verkkotoimijalle kolme päivää aikaa toimittaa verkkotiedot pyynnön perusteella. Osa energia-alan toimijoista ei pysty toimimaan esitetystä ajassa, osa taas pystyisi tiedot toimittamaan, jos kyse olisi arkipäivistä ja määräajassa voitaisiin huomioida esimerkiksi poikkeustilanteet järjestelmissä tai esimerkiksi muut sähköverkon häiriötilanteet. Osa ei pysty toimittamaan tietoja tässä määräajassa, sillä tietojen muoto saattaa vaihdella ja tietopyynnöt vaihtelevat alkaen pistemäisistä myös kaupunginosien tai koko rata- tai väyläalueen mittaisiin). Tällöin ei ole mahdollista, että erilaisissa muodoissa olevia verkkotietoja saadaan toimitettua ulkopuolisen järjestelmän vaatimaan muotoon kolmessa päivässä. Tämä saattaa osalla yhtiöistä vaatia kartta-aineiston muuntamista manuaalisesti rajapinnan hyväksymään muotoon. Tämä

muotoilu vaatisi lisäresurssien palkkaamista, mikä taas vaikuttaa verkkotoiminnan kustannuksiin. Lisäksi tämä kolme päivää ei huomioi viikonloppuja ja pyhiä, jotka tulisi ehdottomasti ottaa huomioon.

Näkemyksemme mukaan 8 § 3 momentin määräajan pitäisi olla selvästi pidempi, sen tulisi huomioida eri pyyntöjen monimutkaisuus ja sen tulisi vähintäänkin huomioida viikonloput ja pyhät.

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimuksien riittävyttä ja kattavuutta?

Henkilöturvallisuusselvitykset:

Henkilöturvallisuusselvitysten tarve joissain tilanteissa on ymmärrettävä ja tällä on yhteys hallitusohjelmatavoitteisiin. Kuitenkin tässä esitetty malli henkilöturvallisuusselvityksiksi on aivan liian laaja ja johtaa jopa kaikkien kotimaisten verkkoyhtiöiden lähes kaikkien palveluksessa olevien henkilöiden taustojen selvittämiseen. Saattaa olla tilanteita, jossa jopa samalle henkilölle tehdään turvaselvityksiä eri organisaatioiden toimesta. Turvallisuusselvitysten osalta tulisi siirtyä riskiperusteiseen harkintaan, jossa verkkotoimijat itse arvioisivat tarvetta henkilöturvallisuusselvityksen tekemiseen riippuen siitä, miten laajat ja millaiset pääsyoikeudet henkilöillä on verkkotietoihin. Vaatisi keskustelua toimialojen kanssa, miten toivottua lisäistä henkilöihin liittyvää turvallisuutta voitaisiin parantaa lisäämättä kuitenkaan kohtuuttomasti ja tarpeettomasti hallinnollista taakkaa.

Herää kysymys, onko valmistelussa selvitetty, miten Suojelupoliisi tulee selviämään siitä, että selvitysten määrä lisääntyy näin merkittävästi, ettei lisääntyneistä turvallisuusselvityksistä synny pullonkaulaa rakentamiselle.

Henkilöturvallisuusvelvoite on liian laaja. Selvityksiä tulisi tehdä riskiperusteisesti.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

ET kiinnittää huomiota tämän hallituksen esityksen valmistelun tapaan. Esitys on valmisteltu sidosryhmiltä piilossa ja sidosryhmiä kuulematta, tämä näkyy siinä, että hallituksen esitysluonnos sisältää monia sellaisia käytännön haasteita, jotka olisi voinut välttää, jos sidosryhmiä olisi osallistettu valmisteluun. Esitysluonnos näyttäytyy kiireellä valmistellulta eikä vaikutusarvioinnit ole riittäviä, ne puuttuvat tai ne perustuvat mielikuviin. Hybridimallia ei ole kuvattu riittävän tarkalla tasolla.

Tämä hallituksen esitysluonnos on esimerkki hallitusohjelmakirjausten tavoitteiden vastaisesta sääntelyn lisäämisestä. Esitys tässä muodossa lisää hallinnollista taakkaa sekä verkkoyhtiöissä että niissä tahoissa, jotka suorittavat kaivuutöitä, vaikka sinänsä tavoite helpottaa verkkotietojen saantia ja estää kaivuuvahinkoja on kannattava. Jo nykyisellään on olemassa hyviä esimerkkejä, miten verkkoyhtiöt ovat järjestäneet tietojen luovutuksen. Näiden olemassa olevien toimivien ja kustannustehokkaiden käytäntöjen hyödyntämistä ei ole luonnoksen yhteydessä selvitetty.

Esitysluonnos tuo vain joiltain yksittäisiltä osin mahdollisesti uutta tarpeellista sääntelyä. Esimerkiksi johtoselvityksiin on olemassa kaupallisia toimijoita, jotka tuovat yhdellä kyselyllä yhdestä pisteestä monien johdonomistajien verkkotiedot kaivajan tietoon – tässä yhteydessä arvioidaan myös näyttötarpeet ja toimitetaan vain kyseisen työn suorittamiseen tarvittavat tiedot. Suurien kuntien kaava-alueilla on myös kunnilta saatavissa monijohtokarttoja ja kunnat ylläpitävätkin vastaavaa sijaintitietopalvelua. Kun kunnat viimekädessä hoitavat eri infrastruktuurien yhteensovittamisen esimerkiksi katualueilla, on näiden palveluiden ylläpito välttämätön osa tiiviiden alueiden infrastruktuurin kehittämistä ja ylläpitoa. Kaivajien vastuut on kirjattu jo eri lakeihin, näiden lakien yhdistäminen ei ole tarpeen lain noudattamisen varmistamiseksi. On hyvin epäselvää, miksi tällainen näin laajasti eri aloihin vaikuttava laki pitäisi tällaisessa mallissaan saattaa käytäntöön. Johtotietojen kyselyyn soveltuvan yhteyspisteen koordinointi voidaan tehdä huomattavasti yksinkertaisemmin ja kevyemmällä menettelyllä, esimerkiksi ns. Ruotsin mallia on useilla aiemmillä lausuntokierroksilla eri toimialojen toiveissa esitetty ratkaisemaan johtotietojen saatavuuden perusongelmaa. Tässä mallissa tietopisteellä olisi vain koordinoiva ja toimintaa seuraava rooli.

Esitys antaa laajat määräystenantovaltuudet Traficomille. Tämä on omiaan vaikeuttamaan esitysten vaikutusten hahmottamista, sillä moni käytännön toteutukseen liittyvä kysymys ei ole vielä selvillä.

Alla on listattuna muita yksittäisiä huomioita:

- 4 § Velvollisuus taltioida verkkotietoja: tässä yhteydessä perusteluissa nostetaan esille verkon huolto- ja korjaustoimenpiteet. Selvyiden vuoksi todettakoon, että maanalaista sähköverkkoa ei juuri huolleta tai korjata vaan mahdollisesti rikkimennyt osuus korvataan uudella. Käytännössä verkkoa saatetaan myös uusia hyvin lyhyitä pätkiä kerralla ja näiden lyhyiden pätkien taltioiminen ei ole siten kannattavaa, että ne eivät lisää tietämystä verkosta. Uutta johtoa koskee M71, mikä velvoittaa verkon sijainnin taltioimisen viranomaismääräyksen tarkkuudella. On epäselvää, mikä pykälän tarkoitus on, sikäli kun se on päällekkäinen tämän esityksen viranomaisen määräyksen kanssa.

- 5 § Verkkoinfrastruktuuria vaarantava työ ja verkkoinfrastruktuurin sijainnin selvittäminen: ET on erityisen huolissaan tämän pykälän ehdotuksista ja sähköturvallisuudesta. Luonnoksessa ehdotetaan, että kiinteistön omistajan ei tarvitsisi tehdä selvitystä enintään 50 senttimetrin syvyyteen tehtävistä töistä. ET on erittäin huolissaan tämän rajauksen riittävydestä. On

huomioitava, että vaikka johto olisi sijoitettu tiettyyn syvyyteen, voi ajan kuluessa verkon omistajasta riippumattomista syistä syvyys muuttua; maata voidaan poistaa tai sen päälle rakentaa. Syvyystieto ei ole pysyvä ominaisuus. Aukottomasti turvallista kaivuussyvyyttä ei ole olemassa. Esimerkiksi kaukolämpöjohtoja ei ole koskenut mitkään syvyysvaatimukset ja jäykkänä infrastruktuurina esimerkiksi rakenteelliset seikat tai maanalaisten esteiden väistely on voinut tehdä kohteisiin myös matalammalla peittosyvyydellä olevia kohtia. Monesti myös sähköjohtoja on voitu sijoittaa kohteiden, väylien, katujen tai kiinteistöjen aikaisessa rakentamisvaiheessa, jolloin vasta myöhemmin päälle tehdyt rakennekerrokset määrittelevät syvyyden, alueen tai kiinteistön rakentajan virheestä voi olla, ettei peittosyvyys kaikin kohdin toteudu. Myös sähköjohtoja voi olla selvästi tavanomaista lähempänä maanpintaa, oikein suojattuna esimerkiksi suojaputkitettuna. Myös esimerkiksi muuntamoiden ja jakokaappien läheisyydessä sähköverkko on käytännönsyistä sijoitettuna matalammalle. Olisi erittäin vaarallista antaa oikeus jättää selvittämättä johtotietoja. Hallituksen esitysluonnos ei ota huomioon esimerkiksi SFS 6002 standardia turvallisista työskentelyetäisyyksistä. Tällaisena esitys aiheuttaa merkittävän sähköturvallisuusriskin.

Pykälän perusteluissa on listattu esimerkkejä poikkeuksista, jolloin selvitysvastuuta ei ole. Perusteluiden lista on virheellinen ja on omiaan tuottamaan vaaratilanteita: turvesuolla on sähkön maakaapeleita ja kaasuverkkoa, kaasuverkkoa on sijoitettuna aktiivisiin louhoksiin tai hiekkalaatikko, jonka syvyys voi olla esimerkiksi 20 senttimetriä, voi olla perustettu verkon päälle. Lisäksi esimerkiksi louhoksella tehtävät räjäytystyöt saattavat vaikuttaa läheisiin maanalaisiin verkkoihin.

Ehdotus on ristiriidassa ainakin sähköturvallisuuslain 82 § Sähkötyöturvallisuuden vaatimukset sekä 84 § Sovellettavat standardit ja julkaisut mukaisten standardien kanssa. Kehotamme keskustelemaan laista vastaavan sähköturvallisuusviranomaisen (Tukes) kanssa tarkemmin.

Ehdotettu syvyys nojaa siihen, että kiinteistön omistajan esitetään tuntevan kiinteistönsä verkkojen osien sijainnin. Erittäin paljon vaurioita syntyy nimenomaan kiinteistön omistajien töissä, raja-aitojen pylväistä, kaivutöistä, rakentamisesta ja oijen teossa. On huomattava, että Suomessa on aina voitu sijoittaa maanomistajien maille myös toisen osapuolen infrastruktuuria sopimalla, sijoittamisluvalla tai lunastamalla käyttöoikeus. Esimerkiksi maankäyttö ja rakentamislain 161 § ja nykyisen Rakentamislain 131 § antavat tällaisen mahdollisuuden. Maanomistajalla tai haltijalla ei voi eikä tule olla tarkkaa verkkotietoa, sillä kyse on osasta muuta kuin kiinteistönomistajaa suoraan palvelevasta verkosta. Esimerkiksi kiinteistön omistaja ei välttämättä ole omistanut kiinteistöä, kun verkot sijoitettiin ja verkkotiedot eivät yleensä siirry tarkkoina tietoina omistajalta seuraavalle (esimerkiksi kiinteistön myynti).

Käytännökokemus on siis osoittanut, että ei voida olettaa kiinteistönomistajan tietävän kiinteistönsä verkoista. Tämä saattaa toteutua lähinnä pienillä omakotitalokiinteistöillä, joissa kiinteistö on suhteellisen uusi ja omistaja ei ole vaihtunut. Valmistelussa olisi ymmärrettävä, että kiinteistön omistaminen koskee valtavan suuriakin alueita esimerkiksi metsätilojen, peltoalueiden tai kunnan omistusten osalta ja monissa tapauksissa kiinteistökaupoissa ei ole pystytty siirtämään kaivutöihin riittävän korkeatasoista verkkotietoa. Kiinteistön omistajalla saattaa olla myös puutteelliset tiedot siitä, minkälaista toimintaa verkkojen läheisyydessä voidaan harjoittaa,

esimerkiksi tien rakentaminen kaasuputken yli tai maa-aineksen läjittäminen kaasuputken päälle on omiaan tuottamaan vaaraa kaasuverkkoinfrastruktuurille.

Esitys ei myöskään lainkaan huomioi kiinteistön omistajan itsensä omistamia liittymisjohtoja, jotka voivat olla kaivettaessa yhtä vaarallisia. On myös huomattava, että kunnat ovat isoja kiinteistönomistajia, eikä liene tarkoituksenmukaista, että tällä kiinteistönomistaja poikkeuksella vapautetaan esimerkiksi kunnat selvittämistä verkkojen sijaintia ennen kaivutöitä.

Esitetty poikkeus kiinteistön omistajille on omiaan tuottamaan vakavia vaaratilanteita. Näitä vaaratilanteita ja kaapelivaurioita voitaisiin hieman vähentää sillä, että edellytettäisiin, että jos selvitys jätetään tekemättä, on kaivuutyö tehtävä lapiolla eikä esim. kaivinkoneella. Tämä ei kuitenkaan poista esimerkiksi vakavaa riskiä sähkötapaturmilta ja henkilön terveyteen ja henkeen vaikuttavilta tapaturmilta.

Kiinteistön omistajuuteen liittyvä poikkeus kaivaussyvyyksineen tulee ensisijaisesti poistaa, sillä se perustuu virheellisiin käsityksiin ja lisää merkittävästi vaaratilanteita.

Lisäksi ET kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksella kumottaisiin sähkömarkkinalain pykälä. Kyseinen pykälä velvoittaa kaikkia kaivajia, myös siis yksityisiä henkilöitä, maatilayhteisöjä ja yhdistyksiä. Jos pykälä kumotaan, huolemme on, että lainsäädäntöön jää näiden osalta aukko, joka taas on omiaan vaarantamaan sähköturvallisuutta. Sama huoli kohdistuu myös maakaasusetuksen (551/2009) mukaisesti kohtaan 29 § Maankaivu-, louhinta- ja räjäytystyöt maakaasuputken läheisyydessä.

Louhintatyössä vaikutukset voivat ulottua itse kaivualuetta laajemmalle. Näistä töistä tulisi olla maininta erikseen, varoalue on huomattavasti laajempi kuin muissa maanrakennustöissä.

- 12 § Verkkotietokysely: verkkotietokyselyä tehtäessä olisi ilmoitettava muut Liikenne- ja viestintäviraston määräämät tiedot. ET ei näe syytä antaa virastolle näin avoimet valtuudet myöhemmässä vaiheessa keksiä lisää annettavia tietoja. Esimerkkinä käytetty rakennuslupa on esimerkiksi hyvin ongelmallinen, sillä käsityksemme mukaan ennen rakennusluvan saamista on saatettu edellyttää maanalaisen infran selvittämistä, jolloin luonnollisestikaan tietoja ei kysely vaiheessa voida antaa. Käytännössä laajat rakennushankkeet suunnitellaan yhdessä eri tahojen kanssa ja esimerkiksi verkkoyhtiöt keskustelevat rakentajien kanssa jo suunnittelun alkaessa, tällöin käydään läpi johtojen sijainnit. On tärkeää mahdollistaa dialogi rakentajien ja verkkoyhtiöiden kesken, eikä pakottaa käymään keskusteluja verkkoyhteyspisteen kautta. Lakiesityksessä tulisi siis mahdollistaa tietojen luovuttaminen täysin osapuolten kesken.

On kuitenkin ehdottoman tärkeää, että lakiesityksessä pidetään huolta siitä, että kyselyitä tehdään vain aitoon tarpeeseen. Samaisessa pykälässä on listattu edellytykset, jolloin virasto voi hylätä verkkotietokyselyn. Näihin perusteisiin tulisi lisätä, että virastolla on mahdollisuus hylätä kysely, joka on tehty lyhyen ajan sisällä vastaavan sisältöisenä. On epäselvää minkälaisilla resursseilla ja tarkkuudella viranpuolesta tarkastellaan pyyntöjä. Joskus on mahdollista, että kysely osoittautuu tarpeettomaksi vasta verkkoyhtiön havaintojen pohjalta. Tällöin tulisi varmistaa, että verkkoyhtiöllä on riittävät keinot joko itse hylätä pyyntö tai vähintäänkin ehdottaa pyyntöä hylätyksi, silloin kun hylkäämiselle on olemassa perusteet.

Verkkoyhtiön kannalta rakentamisen kesto ja sen aikataulu on myös olennainen tieto, joka tulisi välittyä verkkotietokyselyn kautta verkkoyhtiölle.

Toisinaan on tarpeen, että verkkoyhtiö ohjeistaa tarkemmin kaivajaa toimimisesta verkon alueella esimerkiksi toimittamalla tarkempia muita tietoja. On epäselvää, voitaisiinko näitä tietoja toimittaa samassa yhteydessä. Tämä saattaa tarkoittaa, että kaivaja ja verkkoyhtiö joutuvat kuitenkin olemaan toisiinsa yhteydessä verkkotietopisteen ulkopuolella. Tämä taas lisää osapuolten työmäärää.

- 13 § Verkkotietokyselyn oikeusvaikutukset: ET kiinnittää huomiota, että pykäläluonnoksissa määräaika ilmoittaa verkkotiedot ennen vastuun siirtymistä on 15 päivää ja perusteluteksteissä (s. 24) vastaava aika on 25 päivää. ET pitää epäselvänä, miten nämä aikarajat sopivat yhteen muiden lakiluonnoksen aikarajojen kanssa ja miten tähän rajaan on päädytty. ET:n näkemyksen mukaan määräaika tulisi olla 25 päivää eikä 15 päivää. Esitetty 15 päivää, sisältäen viikonloput, on liian lyhyt. Lisäksi määräaika on ehdoton, eikä huomioi, esimerkiksi Traficomien järjestelmän käyttökatkoja tai muita poikkeustilanteita. Laista puuttuu mekanismit, miten toimitaan niissä tapauksissa, kun Traficomien palvelu ei ole käytettävissä – mahdollisesti poikkeustapauksissa kohtuullisen pitkiäkin aikoja (esimerkiksi aiemmat 3 päivän määräajat).

Hallituksen esityksen perusteluissa (ei pykälässä) todetaan tässä kohtaa ”vastuun kantamisesta”, jolla lienee tarkoitettavan vahingonkorvausvelvollisuutta. Perustelut ovat jokseenkin epämääräisiä eikä asiaa ole tuotu pykälätasolle. Verkkoyhtiö tai johdonomistaja voi olla vastuussa vain omista virheistään ja toimittamiensa tietojen oikeellisuudesta. Esimerkiksi koordinaatistomuunnoksissa tai palvelusta tietojen toimittamisessa syntyneissä virheissä vastuun tulee olla yksikäsitteisesti verkkotietopisteen toiminnasta vastuussa olevalla taholla. Vastuuta, joka siirtyy verkkoyhtiölle, tulee rajoittaa koskemaan vain kyseiselle yhtiön omalle verkkoinfrastruktuurille aiheutetut vahingot ja rajata pois ennalta-arvaamattomat mahdolliset kolmannelle osapuolelle tai ympäristölle aiheutetut vahingot ja mahdolliset välilliset vahingot. Kaikkien vahinkojen korvaamisen vastuun siirtyminen tulee näkemyksemme mukaan aiheuttamia riitoja esimerkiksi sen osalta, että kuinka nopeasti kaivuuvauriosta on ilmoitettu verkkoyhtiölle ja mihin toimiin kaivajan olisi ryhdyttävä ennen ilmoituksen tekemistä esimerkiksi ympäristön suojelemiseksi. Näin kirjoitettuna kaivuuvahingon aiheuttajalla ei välttämättä ole riittävää intressiä esimerkiksi ryhtyä välittömiin ja kiireellisiin toimiin ympäristövahingon estämiseksi. Vahingonkorvausasioiden säänteleminen vain perustelutekstein ei

ole omiaan lisäämään sääntelyn ymmärrettävyyttä ja selkeyttä. Vahingonkorvausasiat niissä tilanteissa, joissa verkkoyhtiö ei toimita pyydettyjä tietoja, vaatii ET:n näkemyksen mukaan lisäselvittelyä, -perusteluja ja mahdollisesti oman pykälän, jos päädytään laajentamaan ”vastuun kantamista”.

Pykälä ja perustelut jättävät myös avoimeksi, mitä tapahtuu, jos kyselijän tekemällä alueella ei ole verkkoja.

- 14 § Velvollisuus ilmoittaa vahingoista ja virheistä: ET on erittäin huolissaan siitä, että tiedot kaivuuvahingoista annettaisiin sähköisen tietopisteen kautta. On kriittisen tärkeää, että erityisesti energiaverkkojen osalta vahingon syntyessä otetaan tarvittaessa yhteyttä pelastuspalveluun alueen ja vahinkojen rajaamiseksi ja henkilö- ja omaisuusvahinkojen rajaamiseksi. Toissijainen ja välittömästi tehtävä on johdonomistajalle vikapalveluun ilmoittaminen johdonomistajan vahinkoja rajaavien toimien käynnistämiseksi. Tapahtuneet vahinkojen tulee tulla suoraan verkkoyhtiölle tietoon niin, että vaurion aiheuttanut voi varmistua, että tieto on tavoittanut verkkoyhtiön henkilöstön. Ilmoituksen tulisi mennä suoraan verkkoyhtiöön, jotta vältytään lisävahingoilta ja saadaan minimoitua korjaamisaika. On turvallisuusriski, jos tiedon siirtyminen viivästyisi. Viraston halu tilastoida vahinkoja ei voi olla tärkeämpää kuin turvallisuus ja vahinkojen minimointi. On tärkeää, että pykälää muutetaan niin, että kaivuuvahingoissa huolehditaan ensisijaisesti turvallisuudesta ja vahingosta on ilmoitettava aina viivytyksettä ja suoraan verkkoyhtiölle ja kaivajan on varmistettava, että viesti tavoittaa verkon omistajan.

- 36 § Väliaikainen päätös sähköisen tietopisteen toiminnan rajoittamisesta tai keskeyttämisestä: Pykälässä eikä sen perusteissa oteta huomioon, miten tämän mekanismin käyttöönotto vaikuttaa muihin ehdotuksen määräaikoihin. Erityisesti olemme huolissaan ehdotetun 36 §:n ja 13 §:n mukaisesta vahingonkorvausvastuun kääntymisen yhteydestä. Tämä kysymys on esityksessä sivuutettu täysin.

- 42 § Uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka; Edellä esitetyllä tavalla hallituksen esitysluonnokseen liittyy monia tulkinnanvaraisuuksia ja käytännön ongelmia. Tätä taustaa vasten pidämme ongelmallisena, että näihin tulkinnanvaraisuuksiin liitetään uhkasakkoja, keskeyttämisuhkaa tai teettämisuhkaa.

Hallituksen esityksellä rakennettu raskas menetelmä jäykkine määräaikoineen herättää huolta, että ne toimijat, jotka nykyiselläänkin huonosti selvittävät verkkojen sijaintia ennen kaivamista, eivät ota käyttöön Traficomien järjestelmää. On epäselvää, millaisia keinoja viranomaisella on käytettävissä näiden tapausten selvittämiseksi. Olisi myös syytä harkita keinoja, joilla verkkoyhtiöt voivat ilmoittaa viranomaiselle kaivuutoimista, joissa selvityselvollisuutta ei ole täytetty tai selvityksistä huolimatta johtovaurioita syntyy toistuvasti toimijasta johtuvista syistä.

ET pitää erikoisena ja hyvän hallintotavan vastaisena, että useilta olennaisilta sidosryhmiltä (Energiavirasto, Kyberturvallisuuskeskus) ei ole pyydetty lausuntopalvelu.fi-palvelun mukaan lausuntoa. Tämä on omiaan kertomaan siitä, että hallituksen esitysluonnoksen yhteydessä ei ole hahmotettu sitä kokonaisuutta, johon esitetty laki kytkeytyy. Tämä taas johtuu näkemyksemme mukaan siitä, että sidosryhmiä ei ole osallistettu valmisteluun eikä heidän kanssansa ole ollut vuorovaikutusta. Osin mahdollisesti tästä johtuen olemassa olevia toimivia toimintamalleja ja niiden hyödyntämistä ei ole lainkaan selvitetty.

Loppuyhteenvetona todettakoon, että tämä hallituksen esitysluonnos on hallitusohjelman tavoitteiden vastainen sen lisätessä merkittävästi sääntelyä ilman, että esityksen tavoitteita saavutetaan. Hallituksen esitysluonnos ei tunnista toiminta- ja sääntely-ympäristön vaikutuksia toimialoihin. Esitys ei tässä muodossa ole riittävän valmis edistettäväksi ilman merkittävää jatkovalmistelua. Olisi aloitettava siitä, onko koko ehdotetun kaltainen sääntelykehikko ylipäättänsä tarpeellinen. Jos sijaintitietopalvelun kehittämistä on tarpeen edistää, olisi laadukasta valmistelua tukemaan perustettava työryhmän, jossa sidosryhmät ovat edustettuina.

Hillamo Harri
Energiateollisuus ry